

המצות ובהג השבועות ובהג הסוכות כל שבא בהג המצות — בא בהג השבועות ובהג הסוכות, וכל שלא בא בהג המצות — אינו בא בהג השבועות ובהג הסוכות.

והניחה הגמרא שרבי שמעון שזורי בא לומר אין מביאים כלל נדרים ונדבות.

מתקיף לה רבי זירא: השתא סלתי מסלתינן, הרי אפילו מותר ללקוט עצים מן המחובר בחול המועד — נדרים ונדבות מבעיא שמוותר להקריב!?

אמר אביי: בהקרבנה — כולי עלמא לא פליגי דשרי.

כי פליגי — למיקם עליה בכל תאחר, אימתי הוא הזמן שעוברים על כל תאחר, באיחור הבאת הקרבנות שחייבים בהם, למקדש. שזמן האיחור הוא שלשה רגלים. והשאלה איך נקבעים שלשת הרגלים הללו.

תנא קמא סבר: שלש רגלים אמר רחמנא, שאחריהם מתחיל האיחור, ואפילו היו שלשת הרגלים שלא כסדרן [פסח שבועות סוכות].

ורבי שמעון סבר אם היה האיחור בכגון שעברו שלשת הרגלים כסדרן — אין, אז הוא עובר בכל תאחר.

אבל בשלש רגלים שלא כסדרן — לא עובר בכל תאחר.

עוד שנינו בברייתא: רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: מביא אדם תודתו בהג הסוכות.

והוינן בה: אימת? אילמא בחולו של מועד — היינו תנא קמא.

אלא ביום טוב, וקסבר רבי אלעזר ברבי שמעון: נדרים ונדבות קריבין ביום טוב.

ומאי שנא חג הסוכות דנקט?

רבי אלעזר ברבי שמעון — לטעמיה.

דתניא: רבי שמעון אומר: לא יאמר הכתוב הזה, העוסק בכל תאחר, "חג הסוכות!" שהרי בו, בהג הסוכות, הכתוב מדבר.

ולמה נאמר? — כדי לומר שזה יהיה הרגל האחרון לאיחור. והיינו, שאין עוברים על איחור של שלשה רגלים אלא אם הם כסדרם, שחג הסוכות הוא האחרון שבהם.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: לומר שזה, חג הסוכות, גורם לבל תאחר, שאם נדר לפני חג הסוכות ועבר החג ולא הביא עובר על כל תאחר.

עוד שנינו: ויצא בה משום שמחה ואינו יוצא בה משום הגיגה.

פשיטא! הרי חגיגה דבר שבחובה היא, וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין!

ומשנינן: לא צריכא, דאף על גב דפריש בנדר מפורש, שיביא תודה על מנת שיצא בה ידי חובת חגיגה, חייב להביא תודה לחדר וחגיגה לחדר.

וכדבעא מניה רבי שמעון בן לקיש מרבי יוחנן: האומר בנדר הרי עלי תודה ובתנאי שאצא בה ידי חגיגה. או האומר הריני

ובשעה שאסיים נזירותי ואגלח, אני אביא כ-א את קרבנות הנזיר ממעות מעשר שני — מחו?

האם כיון שכבר בתחילת נדרו אמר במפורש שרצונו לקיים את הנדר בכך שיביאו שלא מהחולין, אין כאן את הדין של "דבר הבא בחובה אינו בא אלא מן החולין".

כי יתכן שהכלל הזה נוהג רק כאשר האדם בא לצאת ידי חובתו בדבר שכבר הוקדש מכבר לדבר אחר, ולא במקרה שבתחילת ההקדש או בתחילת הנזירות הוא מיעד לעשות אותו בדבר שבחובה.

או שמא הכלל הזה נאמר בכל ענין, שדבר שבחובה אינו יכול לבוא אלא מן החולין.

אמר ליה: נדור הוא בקרבן תודה, ואינו יוצא בה ידי חגיגה.

וכמו כן אם נדר בנזיר על מנת להביא קרבנותיו ממצעות מעשר שני, הרי הוא נזיר, ואינו מגלח על מצעות מעשר שני, אלא על מצעות חולין.

והיינו, שנדרו חל, וחייב לקיימו, ואילו התנאתו שיצא ידי חובת חגיגה בתודתו, או שיצא ידי חובת קרבנות נזיר במצעות מעשר שני, אינה תופסת.

ומביאה הגמרא מעשה דומה, שדיבורו של האדם חל, ואילו התנאתו אינה תופסת:

מעשה שאירע בההוא גברא, דאמר להו לסובבים אותו בשעת פטירתו מן העולם צואה: **הבו תנו ליה ארבע מאה זוזי לפלוני. ולנסיב ברתו, וישא את בתו. ומת המצוה את הצואה.**

אמר רב פפא: ארבע מאה זוזי — שקיל, יטול אותו אדם, מכח הצוואה.

ואילו את ברתיה, בתו של אותו האיש, אי בעי — נסיב, אם ירצה ישא אותה לאשה.

אי בעי — לא נסיב.

ומדייקת הגמרא שכל זאת אמור אם הקדים את דיבורו, ורק אחר כך אמר את תנאו. אבל אם הקדים תנאו לדיבורו לא יחול הדיבור.

טעמא דאמר תחילה "הבו ליה ארבע מאה זוזי", ורק לאחר מכן אמר "ולנסיב בתי", לכן חלה מתנתו של המצוה בלי שיתחייב המקבל לקיים את תנאו לשאת את בתו.

אבל אי אמר תחילה את התנאי "ולנסיב בתי", ורק אחר כך אמר את צואת המתנה "והבו ליה ארבע מאה זוזי" — הרי רק אי נסיב, אם ישא את בתו — שקיל, יקבל את הכסף.

ואי לא נסיב — לא שקיל.

יתיב מרימר וקאמר להא שמעתא, את ה"שמועה" שאמר רבי יוחנן כמענה לשאלתו של ריש לקיש — **משמיה דנפשיה, בשם עצמו.**

אמר ליה רבינא למרימר: אתון — הכי מתניתו לה, לשמעתא זו בשם עצמכם, ללא בעיה, ומענה לבעיה.

אבל אנן — כדבעא מיניה, כמו ששאל ריש לקיש מרבי יוחנן, וכמו שענה לו רבי יוחנן — כך מתנינן לה לשמעתא זו.

תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבא: הא דכתיב בענין העולה שהביא אהרן הכהן ביום השמיני למילואים [ויקרא ט]: "ויקרב את העולה, ויעשה כמשפט";

מלמד הכתוב שעשה אהרן את עולתו, שהיא עולת חובה — **כמשפט עולת נדבה**.

וכאן לימד הכתוב על עולת חובה שטעונה סמיכה כמו שמחייב הכתוב בעולת נדבה.

אמר ליה רבי יצחק, לזה ששנה לפניו את הברייתא הזאת:

דאמר לך, מי ששנה לך ברייתא זו ודרש בה את הפסוק, ולא למד זאת בבנין אב גרידא מעולת נדבה שטעונה סמיכה — **מני**, לשיטת מי הוא שנה ברייתא זאת? — בהכרח שלפי שיטת בית שמאי היא שנויה, **דלא גמרי**, שאינם לומדים דין סמיכה בשלמי חובה מדין סמיכה בשלמי נדבה, שבהם ציוותה התורה לסמוך.

ולכן הם גם לא לומדים את דין סמיכה בעולת חובה מדין סמיכה בעולת נדבה, כי לשיטתם אי אפשר ללמוד חובה מנדבה.

דאי בית הלל, כיון דגמרי בית הלל דין סמיכה בשלמי חובה משלמי נדבה — הרי לדבריהם עולת חובה נמי לא תבעי קרא לחיוב סמיכה, היות דגמרי עולת חובה בבנין אב גרידא מעולת נדבה שמצוה לסומכה, כשם שלומדים חובה מנדבה בשלמים.

ופרכינן להוכחת רבי יצחק: **וממאי דבית הלל סמיכה בשלמי חובה — משלמי נדבה גמרי?**

דלמא בית הלל לא לומדים דין סמיכה בשלמי חובה משלמי נדבה כי אין לומדים חובה מנדבה.

אלא דין סמיכה בשלמי חובה — מעולת חובה גמרי הם לומדים זאת. לפי שלומדים חובה מחובה, ולא חובה מנדבה.

ולכן, עולת חובה גופא בעיא קרא שיש בה חיוב סמיכה, כי לולי הפסוק שמחייב סמיכה בעולת חובה, לא היינו יודעים את חיוב הסמיכה לא בעולת חובה ולא בשלמי חובה.

ואם כן, הברייתא זאת — לדברי הכל היא!

ועונה רבי יצחק: לדבריך, שבית הלל אינם לומדים שלמי חובה משלמי נדבה — מאי שנא שלמי חובה משלמי נדבה, דלא גמרי בית הלל — בהכרח שהטעם הוא, שכך שלמי נדבה מצויין, ואילו שלמי חובה אינם מצויין, ולא לומדים מצוי משאינו מצוי.

אם כן, בית הלל שלמי חובה מעולת חובה נמי — לא גמרי, היות ויש חילוק ביניהם:

שכן העולה היא מוקטרת כליל לה', בעוד ששלמים נאכלים לבעלים ולכהן.

ודוחה הגמרא: לעולם הברייתא היא גם כבית הלל. וצריך לדרוש את הפסוק "ויקרב את העולה ויעשה כמשפט" ללמד שעולת חובה יש בה סמיכה כבעולת נדבה, היות ואין לומדים חובה מנדבה בבנין אב גרידא.

ומה שאתה טוען שאם כן לא ילמדו בית הלל שלמי חובה מעולת חובה כיון שהעולה היא כליל, יש לומר ששלמי חובה אתיא מבינייא בלימוד של בנין אב, מביין השניים שכבר ידועה לנו חובת הסמיכה בהם: משלמי נדבה האמורים בכתוב במפורש, ומעולת חובה הנלמדת בברייתא מהפסוק.

כי אם תפרוך על הלימוד במה מצינו משלמי נדבה, מה לשלמי חובה שכך מצויין, עולת חובה, שאינה מצויה, תוכיח, שיש בה סמיכה.

תנו רבנן: מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו [עולת ראיה] לעזרה, ורצה לסמוך עליה ביום טוב.

הברו עליו תלמידי שמאי הזקן, אמרו לו: מה טיבה של בהמה זו? והם לא הבחינו בה אם היא זכר או נקבה, אלא התענינו לשאול לשם איזה קרבן הביאה.

אמר להם: נקבה היא בהמה זו, ואינה ראויה לקרבן עולה, ולזבחי שלמים הבאתיה.

ומותר לשנות מפני דרכי שלום. ולא רצה הלל לומר להם את האמת, שהוא מביאה לשיטתו, שעולת ראייה קריבה גם ביום טוב.

כשכש להם בזנבה, כדי להטעותן, שיהיו סבורים שמראה להן שהיא נקיבה, והלכו להם.

ואותו היום גברה ידם של בית שמאי על בית הלל, שהרי הודה להם הלל שהוא עצמו אינו מביא עולת ראייה ביום טוב אלא רק שלמים. ובקשו בית שמאי לקבוע הלכה כמותן.

והיה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן, ובבא בן בוטא שמו, שהיה יודע שהלכה במחלוקת זו היא כבית הלל.

ושלח והביא את כל צאן קדר [מעולים] כ-ב שבירושלים, והעמידן בעזרה, ואמר: כל מי שרוצה לסמוך היום ביום טוב על עולת ראייה — יבא ויסמוך, ויקריב אותה לעולת ראייתו.

ואותו היום גברה ידן של בית הלל, וקבעו הלכה כמותן. ולא היה שם אדם שערער בדבר כלום.

ואם תפרוך על הלימוד במה מצינו מעולת חובה, מה לעולת חובה שכן כליל, יש לומר שלמי נדבה יוכיחו, שאינם כליל, ויש בהם סמיכה.

ועתה דנה הגמרא בדבר רבי יצחק: וכי סברי בית שמאי ששלמי חובה לא בעו סמיכה?

והתניא, אמר רבי יוסי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הסמיכה עצמה בשלמי חובה שצריך לעשותה.

על מה נחלקו — על הכלל ש"תכף לסמיכה שחיטה".

שבית שמאי אומרים: אינו צריך לשחוט תכף ומיד לאחר הסמיכה, אלא יכול לסמוך מערב יום טוב, ולשחוט למחרת ביום טוב.

ובית הלל אומרים: צריך לשחוט תכף ומיד לאחר הסמיכה, ולכן אינו יכול לסמוך מערב יום טוב, אלא סומך ביום טוב.

הרי שהברייתא סוברת בניגוד לדעת רבי יצחק, ולדעת התנא בברייתא לבית שמאי כן סומכים על שלמי חובה.

ומשנינן: הוא רבי יצחק הסובר שלפי בית שמאי אין סומכים על שלמי חובה, דאמר — כי האי תנא בברייתא, הסובר כמותו:

דתניא, אמר רבי יוסי ברבי יהודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על "תכף לסמיכה שחיטה" — שצריך.

על מה נחלקו — על הסמיכה בשלמי חובה עצמה.

שבית שמאי אומרים: אינו צריך לסמוך על שלמי חובה. ובית הלל אומרים: צריך.